

РОДОВИЙ ОБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ ПРОЕКТУВАННЯ ЧИ ЕКСПЛУАТАЦІЯ СПОРУД БЕЗ СИСТЕМ ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ

О.В. Матвійчук

здобувач кафедри

кримінального права та процесу

ВНЗ «Національна академія управління»

Постановка проблеми. Питання, що стосуються родового об'єкта злочину проектування чи експлуатація споруди без систем захисту навколишнього природного середовища, має істотне значення для теорії кримінального права та правозастосовної діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемами родового об'єкта злочину, передбаченого ст.253 КК України, на фрагментарному рівні займалися такі вчені, як: О.О. Дудоров, І.О. Харь, В.Я. Тацій, С.Б. Гавриш, Н.О. Лопашенко, В.М. Присяжний, В.О. Навроцький та ін. Проте, до цього часу ці питання не знайшли свого належного вирішення.

Мета статті полягає у дослідженні родового об'єкта злочину проектування чи експлуатація споруд без систем захисту довкілля.

Основні результати дослідження. У законодавстві про кримінальну відповідальність на теренах України до 2001 р. були відсутні кримінально-правові норми про відповідальність за проектування чи експлуатацію споруд без систем захисту навколишнього природного середовища [1, с. 64]. Тому в теорії кримінального права і в правозастосовній діяльності не склалося єдиного підходу до визначення родового і безпосереднього об'єкта злочину, що нами розглядається. У цьому сенсі аналіз злочину, з точки зору системного підходу, установлення його змісту, структурних і деталізуючих одиниць, виділення відповідних елементів і ознак складу є першоосновою формування цього конкретного складу злочину (ст. 253 КК України), описаного і закріпленого в означеній статті як юридичної конструкції, оскільки елементи й ознаки останніх конструюються і закріплюються в законі як логіко-юридичні моделі не самі по собі, не довільно, а на підставі аналогічних структурних одиниць злочину певного виду як системного утворення (це стосується і нашого пошуку) [2, с. 110].

Спираючись на традиційний підхід, що склався у вітчизняній науці кримінального права та в кримінальному праві країн СНД, юридичний аналіз норм, передбачених ст.253 КК України, почнемо з дослідження родового об'єкта посягання, оскільки саме об'єкт визначає криміналізацію суспільно небезпечного діяння. Він же слугує відправним критерієм кваліфікації злочину [3, с. 62-63], оскільки, як стверджується в юридичній літературі, що кожний злочин посягає на певний об'єкт, завдає йому істотної шкоди або ставить під загрозу завдання такої шкоди ці суспільні відносини [4, с. 52; 5, с. 302]. Маючи це на озвученні, необхідно зазначити, що будь-яке злочинне діяння неможливе без об'єкта, проти якого воно спрямоване.

Слід погодитися з думкою, що вчення про об'єкт злочину в науці кримінального права є одним з найбільш важливих і надто складних питань, оскільки, як суспільні відносини, має специфічний структурний склад суб'єктів, зміст і предмет відносин, а також потерпілого від злочину (як змінну структурну частину, тобто таку, що не завжди, не в усіх випадках має місце) [2, с. 109-110].

У кримінально-правовій доктрині є значна кількість різноманітних підходів до розуміння об'єкта злочину. До найбільш поширених історичних концепцій об'єкта злочину В.Г. Грищук відносить наступні: 1) об'єкт злочину – суб'єктивне право (В.Д. Спасович); 2) об'єкт злочину – захищений інтерес (Ф. Ієрінг, Ф. Ліст, Б.С. Нікіфоров); 3) об'єкт злочину – блага та інтереси, що охороняються законом (правові блага) (А.Н. Круглевський, Г.В. Колоколов, Є.Я. Нимировський); 4) об'єкт злочину – безпека і добробут громадян (О.Ф. Кістяківський); 5) об'єкт злочину є: а) правові норми і конкретні блага та інтереси (М.Д. Сергієвський); б) посереднім об'єктом є порушений припис, норма, а безпосереднім об'єктом – суспільне відношення, що є реальним проявом цього припису (І.Я. Фойніцький); в) з формального боку є блага та інтереси, що охороняються цією нормою (Л.С. Білогриць-Котляревський); г) норми права в її реальному бутті (М.С. Таганцев); 6) об'єкт злочину – окремі особи чи групи осіб (П.Д. Калмиков); 7) об'єкт злочину – охоронювані кримінальним законом суспільні відносини (А.А. Піонтковський, Є.А. Фролов) [6, с. 59-164]. Вони мають, на наш погляд, належне обґрунтування.

Переконливим, на нашу думку, є узагальнення найбільш поширених сучасних концепцій об'єкта злочину в теорії кримінального права запропоноване, професором В.К. Грищуком, яке він формулює таким чином: об'єкт злочину – охоронювані кримінальним законом суспільні відносини (В.Я. Тацій, М.Й. Коржанський, М.І. Бажанов, А.В. Савченко, Б.О. Кириць, В.О. Навроцький, Н.О. Гуторова, Ю.Л. Шевцова та ін.); 2) об'єкт злочину – це соціальні блага (цінності), що охороняються кримінальним законом (П.С. Матишевський, Є.В. Фесенко, С.Б. Гавриш); 3) об'єкт злочину – людина незалежно від віку, розумового розвитку, соціального статусу тощо (Г.П. Новосолов); 4) об'єкт злочину – окремі особи або багато осіб (П.Я. Козаченко, З.А. Незнамова); 5) об'єкт злочину – охоронювані кримінальним законом соціально значущі цінності, інтереси, блага (А.В. Пашковська, А.В. Наумов); 6) об'єкт злочину – суспільні відносини, які є відповідним порядком, встановленим приписами правових норм, а також соціальні блага (Г.В. Чеботарьова); 7) об'єкт злочину двоякий – соціальна оболонка є завжди першим об'єктом, а всі інші об'єкти перебувають у середині цієї оболонки (В.М. Трубніков); 8) об'єкт злочину – охоронюваний кримінальним законом порядок суспільних відносин (О.М. Костенко, П.П. Андрушко, А.В. Ландіна); 9) об'єкт злочину – особливо цінні суспільні відносини, які охороняються кримінальним законом [6, с. 166].

Проведене нами дослідження дає нам підстави стверджувати, що такий підхід набув поширення в теорії кримінального права і до його прихильників слід віднести: В.К. Грищука [6, с. 166], Я.М. Брайніна [7, с. 70], В.М. Кудрявцева [8, с. 130], А.А. Музику [9, с. 25], Л.В. Левицьку, Т.О. Мудрака, О.В. Сіренка,

П.В. Цимбала [10, с. 18], А.В. Савченка, В.В. Кузнецова і О.Ф. Штанька [11, с. 79], В.К. Матвійчука [12, с. 21], М.І. Панова [2, с. 109 - 110].

Слід акцентувати увагу на тому, що в теорії кримінального права існують ще й інші сучасні концепції поняття «об'єкт злочину»: 1) С.Я. Лихова [13, с. 79], Ю.М. Жмур [14, с. 3], Ю.І. Гревцов [15, с. 100-101] підтримують і, в певній мірі, розвивають концепцію об'єкта злочину як правовідносини; 2) В.П. Ємельянов наполягає на тому, що об'єктом злочину є охоронювані кримінальним законом конкретні сфери життєдіяльності людей, які і виступають безпосередніми об'єктами злочинів як реальних явищ дійсності [16, с. 214-215].

У джерелах з кримінального права пропонується також ще й інша періодизація і класифікація об'єкта злочину, за якою в історії розвитку вчення про об'єкт злочину виділяють такі етапи: 1) перший етап (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.) характеризується наявністю різних концепцій, до числа яких іноді відносять так звані «теорії суб'єктивного права», норми права і правові блага; 2) другий етап розробки вчення про об'єкт злочину – період панування в нашій країні марксистсько-ленінського вчення, керуючись яким вітчизняна кримінально-правова наука взяла на озброєння тезу: «Об'єкт злочину – це суспільні відносини, і тільки вони»; 3) третій етап – це сучасні концепції розвитку об'єкта злочину. Він характеризується тим, що в ньому кримінально-правова теорія вже не декларує про єдність думок, оскільки не тільки в науковій, але й у навчальній літературі все більше проявляється два основних, концептуальних підходи до трактовки поняття об'єкта злочину [17, с. 336]. Важливо акцентувати увагу на тому, що перший етап має переважну більшість прихильників та орієнтує на таке вирішення питання про об'єкт злочину, як чомусь наполягає Г.П. Новосьолов, яке мало місце в радянській науці, тобто на переважне визнання об'єктом злочину суспільні відносин [17, с. 337]. Натомість цей же автор стверджує, що в останній час з'явилося також немало прибічників другого, що їх об'єднує критичним сприйняттям об'єкта злочину як суспільних відносин [17, с. 337]. П.П. Андрушко робить деякі уточнення до узагальнення концепцій об'єкта В.К. Грищуком, зокрема, він уточнює своє відношення до об'єкта злочину, а саме, що під таким розуміє соціальні цінності, натомість, порядок відносин (взаємовідносин) між суб'єктами розглядає як вид соціальних зв'язків між суб'єктами, які в свою чергу, є одним із видів соціальних цінностей, що охороняються кримінальним законом [18, с. 5]. Крім того, П.П. Андрушко звертає увагу на те, що С.Б. Гавриш відстоює концепцію об'єкта злочину – як правового блага, а не об'єкт злочину – соціальні блага (цінності), що охороняються кримінальним законом [18, с. 5-7].

Необхідно зазначити, що питання про об'єкт злочину, як проблему загалом, ми не досліджуємо, оскільки предмет дослідження у назві статті сформульований інакше, тому, не вдаючись до деталей аналізу кожної з наведених концепцій об'єкта злочину і виходячи з періодизації, зазначимо, що ми приєднуємося до дослідників, які об'єкт злочину розглядають саме з позиції теорії суспільних відносин. Представниками цієї теорії є, зокрема, В.Я. Тацій, В.К. Грищук, В.К. Матвійчук, А.А. Музика, М.Й. Коржанський, В.О. Навроцький, М.І. Карпенко, М.І. Панов, І.О. Харь, О.І. Габро та ін.

Беручи за основу триступеневу класифікацію об'єктів злочинів, прихильниками якої ми є, визначимо місце норми, що нами досліджується (ст. 253 КК України) у системі Особливої частини КК, її значення, що сприятиме наданню точної кваліфікації вказаного злочину. Це може статися, коли ми найбільш точно встановимо як родовий, так і безпосередній об'єкти злочину, передбаченого ст. 253 КК України. Така класифікація ґрунтується на співвідношенні філософських категорій: загального, особливого та окремого – і відповідно включає три рівні: загальний, родовий, безпосередній [8, с. 81-82; 19, с. 124-125; 20, с. 60-62; 21, с. 56-57]. Таку тричленну класифікацію об'єктів злочину, як ми уже зазначали, підтримує переважна більшість науковців в галузі кримінального права. Відповідно до цієї класифікації, з позиції прихильників концепції, об'єкт злочину – суспільні відносини, що поставлені під охорону кримінального закону, слід зазначити, що: загальний об'єкт – вся сукупність суспільних відносин, що поставлені під охорону закону про кримінальну відповідальність; родовий – група суспільних відносин, тотожних або однорідних за своєю сутністю, безпосередній – конкретні суспільні відносини, які охороняються кримінально-правовою нормою.

З приводу родового об'єкта злочинів, що посягають на відносини у сфері навколишнього природного середовища і, зокрема, передбаченого ст. 253 КК України, є такі судження, що є: 1) відносини соціалістичної власності, матеріалізовані в природних багатствах [23, с. 17]; 2) відносини з порушення правил виробництва, промислів [24, с. 119]; 3) відносини з порядку використання природних багатств у господарській діяльності чи суспільні відносини з їх використання [25, с. 515]; 4) самі природні багатства [26, с. 262]; 5) блага, що охороняються кримінальним правом, і сама природа, природні об'єкти, екологічна безпека як особливо важливі і неперехідні цінності [27, с. 11-12]; 6) соціалістичні суспільні відносини, що забезпечують раціональне використання й охорону природних багатств [28, с. 102]; 7) природоохоронні відносини, спрямовані на захист навколишнього природного середовища людини, його покращення й оздоровлення, а також наукове обґрунтування, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, збереження нормального екологічного стану біосфери [29, с. 286]; 8) суспільні відносини, що забезпечують природні умови людей з метою задоволення їх різнобічних потреб [30, с. 22]; 9) деякі інші інтереси соціалістичного господарства в різних його сферах: лісового господарства, рибальства, мисливства тощо [31, с. 281]; 10) відносини з охорони природного середовища, його використання в інтересах соціалістичного суспільства [32, с. 80]; 11) суспільні відносини, що проявляються у використанні, збереженні і покращенні природного середовища в інтересах соціалістичного суспільства, куди входить і охорона радянського народного господарства, порядок управління, громадська безпека та інше в ролі складових, додаткових об'єктів [33, с. 6-7]; 12) суспільна безпека, яка частіше всього розуміється як стан захищеності суспільних інтересів [34, с. 31]; 13) комплекс фактичних суспільних відносин, їх правові форми і матеріальні оболонки, здійснення яких забезпечує життєдіяльність людини, використання нею навколишнього середовища як безпосереднього базису існування, задоволен-

ня розумних соціалістичних потреб і гарантує її безпеку [35, с. 177]; 14) суспільні відносини з приводу умов (стосунків), що забезпечують охорону, раціональне використання, оздоровлення і відтворення сприятливого навколишнього природного середовища [1, с. 121]; 15) суспільні відносини, які забезпечують умови з охорони, раціонального використання, оздоровлення і відтворення сприятливого навколишнього природного середовища як такої системи, яка гарантуватиме безпечне для життя та здоров'я людей середовище їх існування [38, с. 21].

Аналіз існуючих точок зору на родовий об'єкт злочину, в тому числі і передбаченого ст.253 КК України свідчить, що прихильники першої точки зору, зокрема В.Л. Мунтян, помилково відносить об'єкт цих злочинів до діянь проти власності натомість автори другого судження, зокрема А.Н. Трайнін, необгрунтовано визначає об'єкт досліджуваних злочинів як виробництво промислів, а не відносини, що суперечить призначенню такої охорони. Прибічники третьої точки зору, зокрема Г.А. Кригер, без достатніх на те підстав, стверджують, що під родовим об'єктом досліджуваних злочинів є порядок використання природних ресурсів. У цьому сенсі нам імponує критика, зроблена Є.М.Жевлаковим та Ю.І. Ляпуновим, які, критикуючи нормативний підхід до об'єкта злочину, зазначають, що порядок використання не може бути відносинами з приводу природних багатств, а лише регламентує їх використання [36, с. 14; 37, с. 13]. Натомість, прихильники четвертої точки зору, зокрема Б.М. Леонт'єв, всупереч загально визнаній в юридичних джерелах позиції, стверджують, що об'єктом злочинів проти навколишнього природного середовища є самі природні багатства, а не суспільні відносини, що зводить об'єкт до предмета злочину. Автори п'ятої точки зору, зокрема С.Б. Гавриш, ототожнюють об'єкт цих злочинів з різними благами, тобто повторюють помилки попереднього автора. І.М. Тяжнов називає об'єктом злочину соціалістичні суспільні відносини, які забезпечують раціональне використання й охорону природних багатств. Слід зазначити, що це визначення страждає неповнотою та охоплює лише консервативну другу форму такої охорони, а саме, раціональне використання природних ресурсів. Більш сприйнятливим є визначення родового об'єкта цих злочинів, що пропонує В.Я. Тацій (автор сьомої точки зору), але і його визначення потребує уточнення, оскільки має бути спрямоване на охорону позитивних відносин (сприятливе навколишнє природне середовище). Вирізняється деякими змістовними неточностями визначення об'єктів цих злочинів у В.Д. Пакутіна, який в основу таких відносин включає господарські стосунки, не враховуючи економічну складову (восьма точка зору). Натомість, у авторів дев'ятої точки зору, наприклад у З.А. Вишинської, суспільні відносини чомусь підміняються категорією «інтерес», який лише мотивує до створення відносин. Позиція прибічників десятої точки зору, зокрема Т.А. Бушуєвої, надто загальна і не може сприяти з'ясуванню суті об'єкта цих злочинів. Потребує належного упорядкування позиція авторів одинадцятої точки зору, зокрема Г.З. Корчевої, оскільки її визначення є конгломератом значної кількості не зв'язаних між собою відносин. Не можна погодитися із пропозицією стосовно об'єкта досліджуваних злочинів, запропонованою

Н.О. Лопашенко, оскільки суспільна небезпека є станом, а не суспільними відносинами. Подібну помилку стосовно визначення родового об'єкта злочину робить також О.А. Дубовик.

Найбільш сприйнятливим є визначення родового об'єкта цих злочинів, запропоноване В.К. Матвійчуком, але має бути доповнене гарантуванням безпечного для життя та здоров'я людей навколишнього природного середовища. Цей пробіл доповнений у визначенні родового об'єкта цих злочинів Т.Г. Савенковою.

Висновки. На підставі викладеного під родовим об'єктом злочину, передбаченого ст. 253 КК України, слід розуміти суспільні відносини, з приводу стосунків, що забезпечують існування багатофункціональної збалансованої єдиної системи (навколишнє природне середовище), її охорону, раціональне використання, оздоровлення і відтворення такої системи для теперішніх і майбутніх поколінь, яка гарантуватиме безпечно для всього живого навколишнє природне середовище.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Матвійчук В.К.* Теоретичні та прикладні проблеми кримінально-правової охорони навколишнього природного середовища: [монографія] / В.К. Матвійчук. – К. : Національна академія управління, 2011. – 368 с.
2. *Панов М.І.* Проблеми складу злочину та його функції у доктрині кримінального права / М.І. Панов // Вісник Асоціації кримінального права України. – 2013. – № 1 (1). – С. 103-125.
3. *Гаухман Л.Д.* Кваліфікація преступлений: закон, теорія, практика / Л.Д. Гаухман. – [3-е изд., перераб. и дополн.]. – М. : АО «Центр «Юр Информ», 2005. – 457 с.
4. *Матвійчук В.К., Присяжний В.М.* Забруднення, засмічення та виснаження водних об'єктів: відповідальність, досудове і судове слідство та запобігання: [монографія] / В.К. Матвійчук, В.М. Присяжний. – К.: КНТ, 2007. – 272 с.
5. *Наумов А.В.* Российское уголовное право: [курс лекцій]: В 3 т. – Т.1. Общая часть / А.В. Наумов. – [4-е изд., перераб. и доп.] – М. : Волтерс Клувер, 2007. – 736 с.
6. *Гришук В.К.* Кримінальне право України: Загальна частина [навч. посібник для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл.] / В.К. Гришук. – К. : Ін Юре, 2006. – 586 с.
7. *Брайнін Я.М.* Основні питання загального вчення про склад злочину / Я.М. Брайнін. – К. : Вид-во Київського університету, 1964. – 189 с.
8. *Кудрявцев В.Н.* Объективная сторона преступления / В.Н. Кудрявцев. – М. : Гос. изд-во юрид. лит. 1960. – 244 с.
9. *Музыка А.А.* Відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних засобів / А.А. Музыка. – К. : Логос, 1998. – 323 с.
10. *Левицька Л.В., Мудрак Т.О., Сіренко О.В., Цимбал П.В.* Кримінальне право України. Загальна частина: Навч. посібник / Л.В. Левицька, Т.О. Мудрак, О.В. Сіренко, П.В. Цимбал. – Ірпінь : Національна академія ДПС України, 2005. – 206 с.
11. *Савченко А.В., Кузнецов В.В., Штанько О.В.* Сучасне кримінальне право України: [курс лекцій] / А.В. Савченко, В.В. Кузнецов, О.Ф. Штанько. – К. : Вид-во Паливода А.В., 2005. – 640 с.

12. *Матвейчук В.К.* Уголовно-правовая борьба органов внутренних дел с преступным загрязнением водных объектов: Учебное пособие / В.К. Матвейчук. — К. : НИ и РИО Украинской академии внутренних дел, 1992. — 79 с.

13. *Лихова С.Я.* Злочини у сфері реалізації громадянських, політичних та соціальних прав і свобод людини і громадянина (Розділ V Особлива частина КК України): [монографія] / С.Я. Лихова. — К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський Університет», 2006. — 573 с.

14. *Жмур Ю.М.* Кримінально-правовий захист недоторканності житла в Україні: автореф. канд. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 — кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право / Ю.М. Жмур. — Запоріжжя : Класичний приватний ун-т, 2012. — 21 с.

15. Общая теория государства и права. Академический курс в 2-х томах. / Под ред. проф. Марченко. — Т. 2 Теория права. — М. : Изд-во «Зерцало», 1998 г. — 532 с.

16. *Емельянов В.П.* Терроризм и преступления с признаками терроризирования: уголовно-правовое исследование / В.П. Емельянов. — СПб : Юридический центр Пресс, 2002. — 219 с.

17. *Новоселов Г.П.* Объект преступления / Г.П. Новоселов // Полный курс уголовного права: В 5-и т. / Под ред. докт. юрид. наук, проф. А.И. Коробеева. — Т.1: Преступление и наказание. — СПб. : Юридический центр Пресс, 2008. — С.325-326.

18. *Андрушко П.П.* Злочини проти виборчих прав громадян та їх права брати участь у референдумі: об'єкт і система / П.П. Андрушко // Кримінальне право України. — № 12. — 2006. — С.3-63.

19. *Пионтковский А.А.* Курс советского уголовного права: В 6 т. — Т.2. Часть Общая. Преступление / А.А. Пионтковский: [редкол.: Пионтковский А.А., Ромашкин П.С., Чиквадзе В.М.] — М. : Наука, 1970. — 516 с.

20. *Тацій В.Я.* Об'єкт і предмет злочину в кримінальному праві України: Навчальний посібник / В.Я. Тацій. — Харків : Українська юридична академія, 1994. — 80 с.

21. *Хохлова І.В., Шем'яков О.П.* Кримінальне право України. Загальна частина: [навчальний посібник для студентів юрид. спец. вищ. закл. освіти] / І.В. Хохлова, О.П. Шем'яков. — Донецьк : Норд-Пресс. — 2005. — 217 с.

22. Кримінальне право України. Загальна частина: Практикум: [навч. посібник] / І.П. Козаченко, О.М. Костенко, В.К. Матвійчук та ін. — К. : КНТ, 2006. — 432 с.

23. *Мунтян В.Л.* Правова охорона природи Української РСР / В.Л. Мунтян. — К. : Вид-во Київського державного університету, 1966. — 104 с.

24. *Трайнин А.Н.* Должностные и хозяйственные преступления / А.Н. Трайнин. — М. : Юриздат, 1938. — 136 с.

25. *Кригер Г.А.* Хозяйственные преступления / Г.А. Кригер // Курс советского уголовного права. Часть Особенная: В 6 т. / А.А. Пионтковский и др. (редкол.). — М. : Наука, 1971. — Т.5. — С.379-559.

26. *Леонтьев Б.* Преступление против природных богатств СССР / Б. Леонтьев // Советское уголовное право. Часть Особенная: Учебник / В.Д. Меньшагин, В.Н. Кудрявцев, Б.А. Куринов и др.; под ред. В.Д. Меньшагина и др.; [2-е изд., перераб. и доп.] — М. : Изд-во Моск. ун-та, 1975. — С. 261-274.

27. *Гаврыш С.Б.* Основные вопросы ответственности за преступления против природной среды: (проблемы теории и развития уголовного законодательства Украины): автореф. дис. ... докт. юрид. наук: спец. 12.00.08 — уголовное право и криминология; уголовно-исправительное право / С.Б. Гаврыш. — Харьков, 1994. — 42 с.

28. Тяжкова И.М. Некоторые вопросы уголовно-правовой охраны природы / И.М. Тяжкова // Научно-технический прогресс и правовая охрана природы: Проблемы совершенствования природоохранительного законодательства в условиях научно-технического прогресса / Под ред. В.В. Петрова. – М. : Изд –во Моск. ун-та, 1978. – С. 101-103.

29. Тацкий В.Я. Преступления против природных богатств СССР / В.Я. Тацкий // Уголовное право УССР. Особенная часть: Учебник / Под ред. М.И. Бажанова и др. – К. : Вища школа. Головное изд-во, 1989. – С. 285-305.

30. Пакутин В.Д. Уголовно-правовая охрана внешней природной среды и природных ресурсов СССР: Учебное пособие / В.Д. Пакутин. – Уфа : Башкирский гос. университет, 1976. – 157 с.

31. Вышинская З.А. Советское уголовное право. Часть Особенная: Учебник / З.А. Вышинская, М.М. Исаев, А.А. Пионтковский и др.; общ. ред. А.А. Герцензон, З.А. Вышинская. – М. : Госюриздат, 1951. – 431 с.

32. Бушуева Т.А., Дагель П.С. Объект уголовно-правовой охраны природы / Т.А. Бушуева, П.С. Дагель // Советское государство и право. – 1977. – № 8. – С. 77-83.

33. Корчева Г.З. Уголовно-правовая охрана природы в УССР: Учебное пособие / Г.З. Корчева. – Харьков : Вища школа, 1975. – 83 с.

34. Лопашенко Н.А. Экологические преступления: Комментарий к гл. 26 УК РФ / Н.А. Лопашенко. – СПб. : Изд – во «Юридический центр Пресс», 2002. – 802 с.

35. Дубовик О.Л. Экологические преступления: Комментарий к гл. 26 УК РФ / О.Л. Дубовик. – М. : Спартак, 1998. – 352 с.

36. Жевлаков Э.Н. Понятие экологических преступлений. Объект и система / Э.Н. Жевлаков // Проблемы борьбы с экологическими правонарушениями в свете решений XXVII съезда КПСС. – М. : ВЮЗИ. – 1990. – С. 5-24.

37. Ляпунов Ю.И. Основные теоретические проблемы уголовно-правовой охраны природы в СССР: автореф. дис. на соискание учен. степени докт. юрид. наук: спец. 12.00.08. – уголовное право и криминология; уголовно-исправительное право / Ю.И. Ляпунов. – М. : Акад. МВД СССР, 1974. – 39 с.

38. Савенкова Т.Г. Родовий об'єкт злочину приховування або перекручення відомостей про екологічний стан або захворюваність населення / Т.Г. Савенкова // Юридична наука, 2014. – №12. – С. 83-90.

Матвійчук О.В. Родовий об'єкт злочину проектування чи експлуатація споруд без систем захисту довкілля

У статті досліджуються концептуальні підходи до розуміння об'єкта злочину. Висвітлюються дискусійні проблеми стосовно родового об'єкта злочину, передбаченого ст. 253 КК України. Пропонується авторське визначення родового об'єкта злочину, передбаченого ст. 253 КК України.

Ключові слова: родовий об'єкт, злочин, класифікація об'єктів злочинів.

Матвейчук А.В. Родовой объект преступления проектирования либо эксплуатация сооружений без систем защиты окружающей среды

В статье исследуются концептуальные подходы к пониманию объекта преступления. Освещаются дискуссионные проблемы относительно родового объекта преступления, предусмотренного ст. 253 УК Украины. Предлагается авторское определение родового объекта преступления предусмотренного ст. 253 УК Украины.

Ключевые слова: *родовой объект преступления, классификация объектов преступления.*

Matveychuk A.V. Generic object of a crime of design or operation of constructions without systems of environment protection

The article examines the conceptual approaches to the understanding of the object of the crime. Displays the debatable problems of rather patrimonial object of the crime that is envisaged by clause 253 of Ukraine CC. The author proposes his own definition of generic object of crime that is envisaged by clause 253 of Ukraine CC.

Key words: *Generic object of the crime, classification of objects of crime.*

Стаття надійшла до редакції 26.12.2014.